

0-6
ÉV

Tájékoztató füzet szülőknek

Beszélg hozzám és hallgass meg!

Hogyan segíthetjük gyermekeinket
a nyelvtanulásban? **Útmutató 15 pontban**

MAGYAR
NÉMET

Interreg
Slovakia-Austria
European Regional Development Fund

Interreg

Österreich-Tschechische Republik
Europäischer Fonds für regionale Entwicklung

Interreg

Austria-Hungary
European Union – European Regional Development Fund
BIG AT-HU

Impresszum

Kiadó: Österreichische Kinderfreunde, Landesorganisation Wien (Osztrák Gyermekbarátok, Bécsi Tartományi Szervezet), Albertgasse 23, 1080 Wien (Bécs), Tel.01/40125, Egyesületi szám: 493711481 • Kiadvány használati engedély és adaptáció az Österreichische Kinderfreunde (Osztrák Gyermekbarátok), a tartományi szervezet, a BIG projekt „Képzési kooperáció a határ régióban” számára • Szövegadaptációk és szerkesztés: Dr. Karin Steiner / Dominique Barborik • Fordítási adaptáció: Irén Komenda / Barnabás Döbrössy / Fanni Nemeth • Design: atelier laufwerk • Nyomda: Druckerei Walla Ges.m.b.H

Ötlet és koncepció: A brosúra törzsanyagának tartalma 2008-ban a „mehr Sprache. Frühe Sprachförderung und Mehrsprachigkeit – eine Herausforderung für Familien und Institutionen der frühen Bildung” („több nyelv. Korai nyelvfejllesztés és többnyelvűség – kihívás a családok és a korai nevelésben résztvevő intézmények számára”) program keretén belül, Vorarlberg tartomány megbízásából készült. A programmal kapcsolatos információk: www.okay-line.at.

Tartalmi alapok: Elisabeth Allgäuer-Hackl, Gerlinde Sammer, Elisabeth Hintner Szöveg: Elisabeth Allgäuer-Hackl, Lidwina Boso • Szerkesztés: Eva Grabherr © okay. zusammen leben / Bevándorlási és integrációs projekthivatal, Vorarlberg (Verein Aktion Mitarbeit (Együtműködési Akció Egyesület)), Dornbirn 2017. március

Ez a tájékoztató füzet az ERFA által támogatott „BIG-Bildungskooperationen in der Grenzregion” („BIG Oktatási együttműködések a határ régióban”) integrációs projekt keretein belül került kiadásra.

A BIG projekt célja a Wiener Kinderfreunde óvodáiban a tanulási környezet nyelvbarát kialakítása, továbbá egy olyan képzítés biztosítása a szakemberek számára, melynek segítségével támogatni tudják a többnyelvű óvodás gyermekeket. Több nyelv alkalmazása révén egy olyan otthonos nyelvi környezetet kívánunk teremteni a gyermekek számára, ami elősegíti a nyelvi-kulturális identitásuk kialakulását és egy pozitív önkép elsajátítását, valamint javítja a szakemberek nyelvi potenciálját is. Ezen felül a projekt a többnyelvűség egyre növekvő jelentőségére és az ehhez kapcsolódó, képzési intézményeken belüli (társadalmi) kihívásokra kívánja felhívni a figyelmet.

Beszélj
hozzám és
hallgass meg!

Kedves Szülők!

Az óvodába kerülés mind a gyermekek, mind szüleik számára fontos és jelentős lépés, ami izgalommal jár, és rengeteg kérdést, gondolatot vet fel. Vajon jól fogja érezni magát a gyermekünk az új környezetben? Lesznek barátai? Sok újat fog tanulni? Hogyan tudunk neki a családon belül segíteni? Ha ebben a témában bizonytalannak érzik magukat, az teljesen indokolt. Ebben az időszakban a gyermekeknek különösen nagy szükségük van Önökre, hiszen sok dolog megnevezéséhez még hiányoznak a szavak a szókincsükből.

A gyermekek nyelvi fejlesztése is azok közé a feladataink közé tartozik, melyeknek csakis a szülők segítségével tudunk eleget tenni, ráadásul sok gyermek egy különleges kincset is magával hoz, mégpedig egy második nyelvet. Célunk, hogy a gyermekek az óvodai évek során ezen második nyelv tudását is elmélyítsék.

Tisztában vagyunk vele, hogy nagyon sok kérdés merül fel ezzel a témával kapcsolatban, kiváltképp azokban a szülőknél, akik nem német anyanyelvi környezetben nőttek fel, illetve nem beszélnek jól németül.

>

Hogyan tudok segíteni a gyermekemnek az új nyelv tanulásában? Melyik nyelven beszéljek vele? Miként tudom nyelvi szempontból támogatni gyermekem a német, mint második nyelv elsajátításában, ami által az iskolában később sikeres lehet? A Kinderfreunde egyesület „BIG” nevű EU-projektje révén, melyben szakembereink továbbképzését szorgalmaztuk az óvodáinkban tapasztalható nyelvi sokrétűség területén, nagyon hasznos tapasztalatokra és széleskörű tudásra tettünk szert.

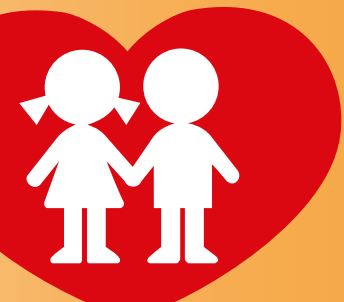
Ebben a tájékoztató füzetben a szülők gyermekeik óvodába kerülésére és nyelvi fejlődésére vonatkozó kérdéseit, valamint az óvoda és a szülők együttműködésével kapcsolatos fontos tudnivalókat gyűjtöttük össze. Reméljük, hogy így segíteni tudunk Önöknek aggodalmaik és bizonytalanságaik leküzdésében, és hasznos tanácsokkal tudunk szolgálni ahhoz, hogy megfelelően tudják majd támogatni gyermeküket az óvodai évek alatt.

A gyermekek fejlődését megfelelően segíteni egyáltalán nem olyan egyszerű, mint ahogyan ezt egyes „Szülői tanácsadók” sugallják. Gyermeüknek és gyermekük környezetének az Önök figyelmére, más szülőkkel vagy jó ismerősökkel való beszélgetésekre, és az óvónőkkel történő rendszeres eszmecserékre van szüksége. Azt szeretnénk, hogy minden szülővel már az első naptól fogva jól együtt tudjunk dolgozni.

Ezért kérjük, hogy ezt a kiadványt ne csak egyszer, hanem többször is olvassák el. Ennek a füzetnek, valamint az óvónőinkkel, munkatársainkkal folytatott beszélgetéseknek a segítségével olyan hasznos ismeretekre tehetnek szert, melyek nagy segítségükre szolgálnak majd abban, hogy megfelelő támogatást nyújthassanak gyermeküknek az első életéveiben.

Forgassa örömmel tájékoztató füzetünket!

A Wiener Kinderfreunde „BIG”- csapata

Tudták, hogy ...

gyermekük nyelvi fejlődését már 0-6 éves korban is segíthetik?

...A
TERHESSÉG
ALATT
1. FEJ.

...CSECSEMŐ
ÉS KISGYEREK
KORBAN
2-11. FEJ.

...ÓVODÁS
KORBAN
12-15. FEJ.

...A
TERHESSÉG
ALATT

Tudták, hogy...

gyermekük nyelvi fejlődését már a terhesség alatt is segíthetik?

1.

Helló, te ugyan nem
látsz engem, de én
hallak téged!

Mit mondanak a szakértők? >>>

- A kisbaba már a terhesség 4. hónapjában érzékelni kezdi a hangokat, mindenekelőtt az édesanyja hangját.
- Az anyanyelv nyelvi dallama már a születés előtt beleivódik a gyermek tudatába, a zene és a zajok már az anya méhében hatást gyakorolnak rá.
- Az első években a gyermek számára a szülei a legfontosabb nyelvi példaképek. Ezért nagyon fontos, hogy a szülők már a terhesség alatt mérlegeljék, hogy melyik nyelven vagy nyelveken akarnak beszélni a gyermekükkel.

>>> Így segíthetnek gyermeküknek!

Meséljenek gyermeküknek **már a terhesség alatt** is világunkról. Meséljék el, hogy mi foglalkoztatja Önöket, mi jár a fejükben.

Annak eldöntésében, hogy **melyik nyelven** (vagy nyelveken) beszéljenek otthon a gyermekükkel, **a következő tanácsok** segíthetnek:

- > **Azon a nyelven beszéljenek** a gyermekükkel, amelyben otthon érzik magukat, s amit a legjobban tudnak. Ezen a nyelven lesznek Önök képesek a lehető legnagyobb szókincs átadására, s jó alapokat biztosíthatnak gyermekük számára más nyelvek megtanulásához is.
- > Ha a szülők **különböző nyelveken** beszélnek jól, úgy ez a gyermek számára egy különösen jó alapszituációt jelent. Így mindkét szülő a saját nyelvén beszélhet a gyermekkel, s így a gyermeknek egyszerre két kitűnő nyelvi példaképe is lehet.
- > **A családi nyelv** meghatározása mellett azonban különösen fontos az is, hogy gyermekük megtanulja **országunk nyelvét, a németet. Gyermeküknek szüksége van jó német nyelvtudásra, hogy jól érezze magát az országunkban**, hogy barátokat találjon magának, s hogy jó képzésben lehessen része. Gyermekük akkor is jól meg tudja tanulni a németet, ha otthon a mindennapokban egy másik nyelvet használ.

2.

Tudták, hogy...

gyermekük akkor tanul a legjobban, ha Önök azon a nyelven beszélnek vele, amit a legjobban ismernek?

Anya nyelve Oké! –
Apa nyelve Oké!

Mit mondanak a szakértők? >>>

- Az általános és a nyelvi fejlődés szempontjából a jó érzelmi viszony alapvető fontosságú. A gyermek érzi, hogy a szülei olyan nyelven beszélnek-e vele, amelyben jól és otthonosan érzik magukat.
- Minél jobban beszélik a szülők az átadásra kerülő nyelvet, annál sikeresebb lesz a gyermek nyelvi fejlődése.
- A saját anyanyelv biztos tudása szolgál alapul más nyelvek elsajátításához. Minden nyelv tartalmaz világismeretet is, amit a nyelv megtanulásakor a gyermekek szintén átvesznek tőlünk.

Tippek a
hétköznapiakra

>>> Így segíthetnek gyermeküknek!

Azon a nyelven vagy dialektusban kommunikáljanak gyermekükkel, **amelyen a legjobban tudnak beszélni.**

Beszéljenek sokat gyermekükkel, és hagyjanak számára elegendő időt a beszédre.

A hazájukból származó történetek, dalok, gyerekjátékok továbbadásával önmagukról és hazájukról tudnak mesélni gyermeküknek. Ez nagyon fontos, mivel **minden gyermeknek szüksége van gyökerekre.**

Nyissanak utakat gyermekük számára **más nyelvek felé is.** Mutassanak példát gyermeküknek! Ha pozitívan állnak a nyelvekhez, a nyelvtanuláshoz, anyanyelvük és a német nyelv ápolásához, úgy ezt gyermeküknek is át tudják adni.

3.

...CSECSEMŐ
ÉS KISGYEREK
KORBAN

Tudták, hogy...

a megfelelő öntudat megléte a lehető legjobb alap a gyermekük nyelvi fejlődése szempontjából?

Úgy vagyok jó,
ahogy vagyok!

Mit mondanak a szakértők? >>>

- A gyermekek fejlődése és nyelvtanulása szempontjából különösen fontos a szülői támogatás. A gyermeknek éreznie kell, hogy szeretik és elfogadják ahhoz, hogy kialakulhasson az öntudata. A szülők felől érkező energia kulcsfontosságú a gyermek fejlődése szempontjából.
- A gyermeknek emellett biztonságra is szüksége van. Mindig tudnia kell, hogy a szüleinek éppen miért nincs idejük rá, miért nem tudják meghallgatni, s hogy mikor fognak újra vele foglalkozni. A gyermek mindig tudni akarja, hogy mi miért van, vagy, hogy mi miért nem lehetséges.

>>> Így segíthetnek gyermeküknek!

A mindennapok során rengeteg lehetőség adódik a gyermekükkel való kommunikációra, s hogy társalgásokban, beszélgetésekben vehessenek részt. Ezt már **a gyermek születését követően** érdemes rendszeresen **gyakorolni**.

Mindig **mondják el szavakkal** is gyermeküknek, hogy éppen mit csinálnak vele. Reagáljanak a gyermekük által kiadott hangokra, s érzékeltesék vele, hogy **örülnek** azoknak.

Ne hitegessék gyermeküket kétes időpontok megadásával. Ez elbizonytalanítja őt. Mindig **tartsák meg** a gyermeküknek tett **ígéretüket**.

Hallgassák meg gyermeküket, beszéljenek vele, és adott esetben dicsérjék meg! Hagyják, hogy a gyermekük elmesélhesse, mi történt vele, milyen élményei voltak. Hagyják, hogy a gyermekük befejezze azt, amit mondani szeretne, s lehetőleg **ne szakítsák félbe**.

Tudták, hogy...

a gyermekek számára nem jelent gondot, ha két vagy több nyelvet használva nőnek fel?

A fejekben két vagy több nyelvnek van helye!

Mit mondanak a szakértők? >>>

- A gyermekek számára nem jelent problémát, ha két vagy több nyelvet használva nőnek fel – több millió gyermek él olyan országokban, ahol több nyelv van használatban, a mindennapokban is. A gyermek fejlődésében ez nem okoz semmilyen kárt.
- A többnyelvű gyermekek ugyanúgy fejlődnek, mint az egynyelvűek – mégpedig különbözőképpen. Az egyik már korán beszél, a másik később, egyesek sokat beszélnek, mások pedig kevesebbet.
- A gyermekek nyelvi fejlődése dinamikus. Mindig mozgásban vannak, mindig tanulnak valami újat, és integrálják a régit. A nyelvek keverése hozzátartozik ehhez a fejlődéshez.
- Csak akkor kell jobban odafigyelni, vagy orvoshoz, szakértőhöz fordulni tanácsért, ha a gyermekek hosszabb ideig nem fejlődnek, vagy egyáltalán nem beszélnek többet.
- Ha a gyermekek nem csak egy nyelven nevelkednek, úgy mindegyik nyelv tekintetében tudatos támogatásra van szükségük. A szülők mindebben különböző módokon tudnak segíteni.

>>> Így segíthetnek gyermeküknek!

Gyermeüket saját anyanyelvén, például magyar, török, bosnyák/horvát/szerb, kurd, orosz, spanyol nyelven **nevelik...**, viszont **német nyelvi környezetben?**

> Ennek ellenére beszéljenek továbbra is és **minél többet** gyermekükkel **az Önök anyanyelvén**, viszont tartsanak kapcsolatot olyan más családokkal is, ahol németül beszélnek. Segítsenek gyermeküknek abban, hogy német nyelvű barátokat is találjon. Vigyék játszócsoportba, vagy járassák óvodába. **Mindez segíti a gyermek fejlődését.** Minél hamarabb kerül kapcsolatba német nyelvű gyermekekkel, annál gyorsabban és könnyebben tanulja meg a második nyelvet.

Önöknél a két szülő két különböző nyelven beszél jól?

> Akkor gyermeküknek lehetősége van egy **„anya-nyelv”** és egy **„apa-nyelv”** elsajátítására. Ügyeljenek azonban arra, hogy **jól érthető nyelvi szabályok** kerüljenek felállításra. Ez a kisebb gyermekek számára különösen fontos. Az anya beszéljen a gyermekkel az „anya-nyelven”, az apa pedig az „apa-nyelven”. Így a gyermek egy bizonyos nyelvvel egy bizonyos személyt tud társítani, s ez **segít neki az adott nyelv megfelelő rendszerezésében.**

(A nyelvek használatát szituációk szerint is lehet rendszerezni: A mindennapokban az egyik nyelven, vacsorázás közben vagy a házi feladatok írása alatt, vagy az „esti mese” olvasásakor pedig a másik nyelven beszél a család. Ennek a módszernek „nyelvi szigetek teremtése” a neve.)

Legyen az egy, két vagy három nyelv, amin gyermekük nevelkedik, a következő dolog minden esetben fontos: **Beszéljenek gyermekükkel gyakran**, legyenek **jó és türelmes hallgatói**, és **dicsérjék gyermeküket**, amikor csak lehet!

5.

Tudták, hogy...

csak azok a gyermekek tanulnak meg jól beszélni, akik jól hallanak? És azt tudták, hogy a kisbabák a magasabb frekvenciájú hangokra gyorsabban reagálnak?

...CSECSEMŐ
ÉS KISGYEREK
KORBAN

Beszélj hozzám és hallgass meg!

Mit mondanak a szakértők? >>>

- A jó hallás a helyes beszéd egyik legfontosabb előfeltétele. Egy egészséges csecsemőnek hat hónap után tudnia kell gagyogni, gőgicsélni, hangokat kiadni, önmagával „beszélgetni”, különben hallásképességét újra ellenőrizni kell.
- Ugyan halláskárosult gyermekek is adnak ki hangokat, ám fokozatosan egyre inkább elnémulnak.
- A magasabb hangon való megszólítás fokozza a csecsemő figyelmét. Így már nagyon korán nevetésre lehet fakasztani a kisbabákat.

Tippek a
hétköznapiakra

>>> Így segíthetnek gyermeküknek!

Figyeljenek oda gyermekükre, különösen 6 hónapos kora után, hogy észleli-e környezete hangjait, s hogy arrafelé fordítja-e a fejét, ahonnan a hang érkezik!

-
- > Zenélőórák vagy csörgők különösen alkalmasak **a kisbaba figyelmének a felkeltésére.**
 - > Beszéljenek gyakran és sokat a kisbabájukkal, s így azonnal észreveszik majd, ha az **nem jól hall.**
 - > Utánozzák kisbabájuk gügyögését és kiadott hangjait. Már a pici csecsemőnek is mindig pontosan mesélik el, hogy éppen mit csinálnak vele. A dalokat, mondókákat, rimes versikéket életkortól függetlenül minden gyermek nagyon szereti.
 - > Kisbabájuk vagy kisgyermekük hallását rendszeresen, s főként **fülgyulladás követően mindig ellenőriztessék** a városi szülői tanácsadó helyeken vagy orvosuknál.

...CSECSEMŐ
ÉS KISGYEREK
KORBAN

Tudták, hogy...

a nyelvtanulás során minden érzékünk igénybevételre kerül? Nemcsak a hallás, hanem az érintés, a látás, a tapasztalás, a kézbe vétel stb. is nagyon fontosak.

Én akarom
csinálni!

Mit mondanak a szakértők? >>>

- A hallás, a látás, az érintés, a mozgás, a felfogás, a mozgás érzékelése, a nehézségi erő élménye, és még sok egyéb segít a csecsemőnek a világ megtapasztalásában és megértésében. Így fejlődnek érzelmi, szellemi, és szociális képességei, valamint a nyelvtudása is.
- Ha a kisbaba különböző tárgyakat megérinthet, úgy megérti, hogy mit jelent a „sima” vagy az „érdes”. Az „édes” és a „savanyú” fogalmát élelmiszerek kipróbálásával tanulja meg. A sarkok és élek jelentőségét akkor tudja megtanulni, ha mászhat. Így alakulnak ki a fejében a fogalmak, amelyek a szavakhoz tartoznak.

>>> Így segíthetnek gyermeküknek!

Vegyék **gyakran karjukba** gyermeküket, és érintésük mindig kellemes élmény legyen a számára.

Hagyják, hogy gyermekük **megfoghasson**, kézben tarthasson és elengedhessen **tárgyakat**! Adjanak neki olyan tárgyakat, amiket megharapdálhat! Hagyják, hogy gyermekük minél több dolgot **önállóan tapasztalhasson meg**!

Ha már egy kicsit idősebb a gyermek, úgy hasznos, ha **minél több tevékenységet kipróbálhat**: a mászást otthon, a játszótéren vagy a kertben, a szaladgálást, a homokkal és vízzel való játékot, a kiabálást, az éneklést, segédkezést a főzésben, az asztalterítést, az ásást a kertben vagy növények ültetését. Így már viszonylag korán **önállósulni tud**, s **ez megkönnyíti számára** a későbbiekben **az iskolai mindennapokat**.

7

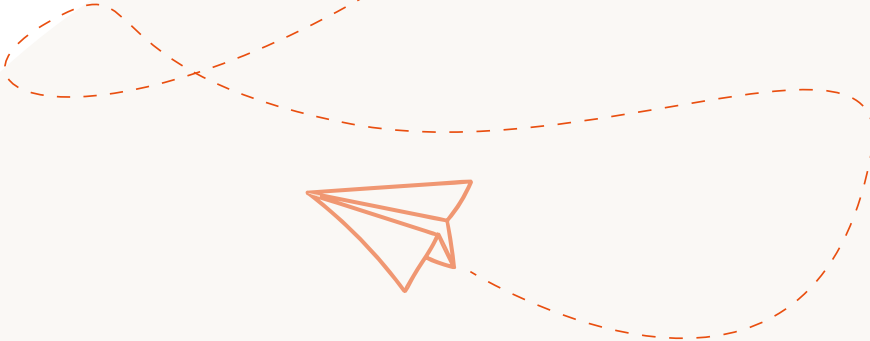
... CSECSEMŐ
ÉS KISGYEREK
KORBAN**Tudták, hogy...**

a mozgás, a játék, az egészséges táplálkozás, a nem szúvas és ép fogak és a gyerekek nyelvi fejlődése között összefüggés van?

Többet tudok, mint amennyit feltételezel rólam!

Mit mondanak a szakértők? >>>

- A gyermekeknek tapasztalatra van szükségük a játék és a mozgás terén. A nyelvtanulás jól elősegíthető sok mozgás biztosításával. Az a jó, ha a gyermekek minél többet ugrálhatnak, szökdecselhetnek, járkálhatnak, futkározhatnak és táncolhatnak. A nyelv és a mozgás összetartoznak.
- Ha a gyermekek játék közben már ügyesebben mozognak, s az ujjak finommotorikája is jobb, úgy a száj és a nyelv mozgása is pontosabbá válik.
- A fogak helyes állása is nagyon fontos ahhoz, hogy a gyermekek helyesen tudjanak beszélni. A jól érthető kiejtés a nyelvtudás szerves része.

Tippek a
hétköznapiakra

>>> Így segíthetnek gyermeküknek!

Engedjék gyermeküket alacsony falakon egyensúlyozni, kézzel enni, szívószállal inni, vattapamacsokat fújdogálni, ... menjenek vele gyakran játszótérre vagy ki a **természetbe. Kézműveskedjenek, barkácsoljanak együtt gyermekükkel**, s engedjék, hogy ollóval dolgozzon. Ha Önök ott ülnek mellette, semmi baj sem történhet. E tevékenységek során gyermekük pontos mozgásokat tanul meg, s fejlődik a **fantáziája** is.

Figyeljenek oda, hogy **helyesen nőnek-e a gyermek fogai**. Ezért cumit csak 3 éves koráig adjanak gyermeküknek.

Emellett fontos az **egészséges táplálkozás** is, s hogy legyen valami „harapdálni valója” a gyermeknek.

Ne adjanak a gyermeküknek **cukrozott italokat**, üdítőket, s törekedjenek arra, hogy ne szokjon rá ezekre gyerekkorában!

Tudták, hogy...

a napi közös beszélgetés és játék óriási előrelépéseket eredményeznek a gyermekek nyelvi fejlődése terén?

Játszol velem?

Mit mondanak a szakértők? >>>

- Minél többet foglalkoznak, beszélgetnek és játszanak gyermekükkel, annál több struktúra és kapcsolat tud kialakulni a gyerek agyában. Ezek a struktúrák és kapcsolatok döntő szerepet játszanak a gyermek nyelvi fejlődése és később az iskolában való tanulás során is.
- Az egy vagy több nyelven való rendszeres odafigyelő hallgatás és beszéd segít gyermeküknek abban, hogy ráérezzen és megértse a nyelvek szabályait. Szavakat tanul, felfedezi és elsajátítja az adott nyelv nyelvtanát, s megtanulja a másokkal való helyes kommunikáció módját. A gyermeknek mindegyik nyelven elegendő „táplálékra” van szüksége, és az a jó, ha minél többet beszélhet és követheti mások beszédét az adott nyelven.

Tippek a hétköznapiakra

>>> Így segíthetnek gyermeküknek!

Beszélgetés és játék közben helyezkedjenek mindig **szemmagasságba** a gyermekükkel. Beszéljenek naponta legalább egy negyed órát **közvetlenül a gyermekükhöz** illetve a **gyermekükkel!**

Beszéljenek gyermekükhöz **a mindennapi tevékenységek** végzése közben is, pl. a cipő és kabát levételekor, a házi cipő felvételekor, ha gyermeke teázik, ha lefeküdni megy, ... csak utasítások és parancsok adása túl kevés a gyermek számára!

Használjanak minél **változatosabb nyelvet**. Így gyermekük **szókincse** is egyre **bővülni fog**. (Alkalmazzanak például különböző szavakat egyazon tartalom kifejezésére: szép, csinos, bájos, ...)

A **rímes versikék és dalok** életkortól függetlenül **csodálatos forrást** jelentenek a gyermekek számára a szókincs fejlődésének szempontjából. Ha esetleg már nem emlékeznek a gyerekkori mondókákra és dalokra, kérdezzék meg **szüleiket**, idősebb **családtagjaikat**, nézzenek utána egy könyvben, vagy **találjanak ki** saját rímes versikéket és történeteket.

Tudták, hogy...

a gyermeket beszéd közben nem szabad állandóan kijavítani és az általunk mondottak elismétlésére felszólítani?

Hagyd,
hogyan beszéljek!

Mit mondanak a szakértők? >>>

- A hibák állandó javítgatása gátolja a beszéd örömét, így érdemes egy jóval hatékonyabb technikát, a „helyesbítő ismétlést” alkalmazni.
- A gyermekek nem mindig mutatnak meg mindent, amire képesek. Gyakran már sokat értenek ugyan, de csak keveset beszélnek. A gyermekeknek, éppúgy, mint a földbe vetett magvaknak, időre van szükségük a kibontakozáshoz.
- Ha egy gyermek két nyelven nevelkedik, előfordulhat, hogy az egyik nyelv jobban előtérbe kerül, mint a másik. Ez viszont időről-időre változhat annak függvényében, hogy az adott életszakaszban éppen minek van fontossága, s hogy az adott élmények melyik nyelvhez kapcsolódnak. Így kétnyelvű gyermekek esetében megeshet, hogy a nem német anyanyelv valamelyest a háttérbe kerül, ha a gyermekek németnyelvű óvodába járnak és a németnyelvű barátok is fontossá válnak.

>>> Így segíthetnek gyermeküknek!

Ha a gyermek valamit helytelenül mond vagy ejt ki, úgy válaszuk során **ismételjék meg ezt a szót** vagy mondatot „teljesen mellékesen” a helyes formában. Ne kényszerítsék gyermeküket arra, hogy elismételje a helyes szót vagy mondatot.

Maradjanak **nyugodtak**, ha gyermekük nem rögtön alkalmazza az újonnan tanult szavakat.

Legyenek türelmesek! Beszéljenek gyermekükkel továbbra is a saját anyanyelvükön, még akkor is, ha a gyermek a másik nyelven válaszol Önöknek. Két nyelven nevelkedő gyermekek esetében előfordulhat, hogy a két nyelv egyike hosszabb ideig nem kerül aktív alkalmazásra.

Ebben az esetben akkor cselekednek helyesen, ha nem gyakorolnak gyermekükre nyomást, s inkább megpróbálnak **minél több alkalmat teremteni arra**, hogy gyermekük **mindkét nyelvet aktívan használhassa**.

Tudták, hogy...

a felolvasás és a felolvasott történet megbeszélése a nyelvi fejlesztés különösen fontos formái, melyek gyermeküket jól felkészítik az iskolára?

10. Ma tovább olvasod nekem a mesét?

Mit mondanak a szakértők? >>>

- Tudományos vizsgálatok bizonyítják, hogy a felolvasás az első években pozitív hatással van a gyermekek nyelvi fejlődésére.
- A felolvasás és a mesélés növeli a gyermekek szókincsét, emellett jó alapokat teremt az írás és az olvasás megtanulásának szempontjából, mivel az írott nyelv különbözik a beszélt nyelvtől, és a felolvasás révén a gyermekük megismerkedik és beletanul az írott nyelvbe is.
- Azok a gyermekek, akik gyakran hallgatnak történeteket és ezeket újra el is tudják mesélni, egyszerre több olyan dolgot is tanulnak, ami később nagy hasznukra válik az iskolában: pl. odafigyelés arra, amit a másik mond, koncentráció, az elmúlt eseményekre való emlékezés, új szavak és mondatsémák elsajátítása és még sok egyéb.

Tippek a
hétköznapiakra

>>> Így segíthetnek gyermeküknek!

Olvassanak fel gyermeküknek minden nap egy képes vagy történeteket tartalmazó könyvből azon a nyelven vagy nyelveken, melyen/melyeken gyermekükkel otthon beszélnek.

Számos **bécsi könyvtárból** lehet már több különböző nyelven képes vagy történeteket tartalmazó könyvet kölcsönözni. Érdeklődjenek a lakóhelyükön lévő könyvtárban, hogy kölcsönözhetőek-e könyvek az Önök anyanyelvén.

A gyermekek szeretik a rituálét! S ezzel az Önök gyermeke is így van. Az esti mese felolvasása is egy ilyen rituálévá válhat. A gyermekek szeretik addig többször meghallgatni ugyanazt a történetet, amíg mindent tökéletesen meg nem értenek, s a történetet **újra el nem tudják mesélni**. Segítsenek gyermeküknek abban, hogy a hallottakat ő maga is el tudja mesélni, például motiváló kérdések feltételével.

S talán akkor is érdemes németnyelvű képeskönyvből **felolvasni** a gyermeknek, ha az Önök némettudása még nem tökéletes.

A nagyszülők és más jó ismerősök is szívesen **meghallgatják** a gyermekeket és **mesélnek** nekik.

11.

... CSECSEMŐ
ÉS KISGYEREK
KORBAN

Tudták, hogy...

a gyermekek főként a játék és a másokkal való közös tevékenységek során tanulnak a legtöbbet, s nem tévélés vagy számítógépezés közben?

Tévélés? Nem,
köszönöm! Anyával és apával
játszani sokkal jobb!

Mit mondanak a szakértők? >>>

- Egy nyelv megtanulásához a gyermekeknek nemcsak hallaniuk kell az adott nyelv hangjait, hanem érteniük is kell a mondottak jelentését: A látottaknak és hallottaknak meg- és felfoghatóvá kell válniuk.
- A beszéd csakis más emberekkel való közvetlen kapcsolatban tanulható meg: az anyával, az apával, a testvérekkel, a nagycsalád tagjaival, s később a barátokkal való beszélgetések által.
- Egy-egy jó gyerekfilm szülőkkel együtt való megnézése hasznos és ajánlatos a gyermekek számára. Az órák hosszát való tévélés vagy számítógépezés azonban különösen káros, s ráadásul ekkor csak nagyon keveset tanulnak a gyermekek.

Tippek a hétköznapiakra

>>> Így segíthetnek gyermeküknek!

Engedjék meg gyermeküknek, hogy **részt vehessen a napi történetekben.**

Biztosítsanak számára lehetőséget arra, hogy az új szavak szó szerint kézzel foghatóvá váljanak. **A gyermek fejlődése szempontjából** a sütés-főzés, a vízzel, homokkal, kövekkel való játék és a gyurmázás **sokkal hasznosabb**, mint a tévénézés.

Ha gyermekük tévézik, úgy válasszanak ki egy filmet, s később **beszéljék meg** vele, hogy **miről is szólt** a történet. Így jobban megérti a film mondanivalóját, és **új szavakat is tanul.**

A könyvtárakból nemcsak könyvek, hanem **jó játékok is kikölcsönözhetők.** Így **jutányos áron** biztosíthatnak **változatos elfoglaltságot** és új impulzusokat gyermekük számára.

Tudták, hogy...

azok a gyermekek, akiknek már korán németnyelvű barátaik vannak, vagy németnyelvű játszócsoportba ill. óvodába járnak, nagyon jól meg tudnak tanulni németül?

Más gyerekekkel is szeretnék együtt lenni!

Mit mondanak a szakértők? >>>

- A jó némettudás nagyon fontos gyermekük számára: az Ausztriában való élethez, az iskolában történő boldoguláshoz, és később a szakmai élet szempontjából is.
- A német nyelv minél jobb megtanulásához gyermeküknek sokféle lehetőségre van szüksége, ahol hallhatja és beszélheti a német nyelvet, és nem elhanyagolható a jó motiváció sem. A németül jól beszélő barátok különösen jó motivációt biztosítanak gyermekük számára.
- Egy játszócsoport foglalkozásain való részvétel, vagy három éves kortól a rendszeres óvodába járás elegendő időt és alkalmat biztosít gyermeküknek, hogy a némettudása az iskoláig erősödjön, hogy kellően fel tudjon készülni az ottani elvárásokra és követelményekre. Gyermekek e lehetőségek kihasználása révén akkor is jól megtanulhat németül, ha az Önök családi nyelve nem a német.

>>> Így segíthetnek gyermeküknek!

Támogassák gyermeküket, ha az meg akarja látogatni vagy meg akarja magához hívni a **barátait**. A hétköznapok szempontjából **fontos szavakat és mondatokat** a gyermekek általában **nagyon hamar megtanulják**.

Írassák be gyermeküket már két és fél éves korától egy játszócsoportba vagy óvodába. Az ilyen korú **gyermekek már elég érettek** a közösségi életre, várják, hogy barátaik legyenek, s hogy más gyermekekkel együtt játsz hassanak, vagy más tevékenységeket próbálhassanak ki.

Ha munkájuk miatt vagy pedagógiai megfontolásból szükségesnek látják, gyermekük **már korábban is el kezdhet járni egy megfelelő gyerekgondozási intézménybe**.

Ha otthon nem németül, hanem egy másik nyelven beszélnek, úgy gyermeküket **játékosan** készíthetik fel a német nyelv használatára, melyet a játszócsoportban illetve az óvodában majd alaposabban meg fog ismerni. Beszéljenek gyermekükkel erről az új nyelvről, keltsék fel a **kíváncsiságát**, s tanítsák meg olyan egyszerű fogalmakra, melyekre szüksége lehet az új környezetben.

Győzzék meg gyermeküket arról, hogy **több nyelven beszélni** egyszerűen **csodálatos** dolog.

A beszkoktatáshoz idő kell!

- Az óvodába kerülés gyermekük számára egy új **és fontos életszakasz** kezdete. A gyermek ekkor a megszokott családi környezetből egy idegen világba lép át, s ehhez a gyermeknek hozzá kell szoknia.
- Hagyjanak **legendő időt** a beszkoktatásra! Ha már dolgoznak, akkor az óvodakezdés első heteiben mindenképpen egyeztessenek munkaadójukkal. A beszkoktatás időszakában nagy segítséget jelenthetnek a megbízható referenciaszemélyek, mint például a nagyszülők bevonása.
- Mivel általában több gyermek is felvételre kerül az óvodába, a beszkoktatásra **személyre szabott időpontokban** kerül sor.
- Minden gyermeknek megvannak **a maga szükségletei, szokásai, kötelékei és érzései**. Ezért a beszkoktatás napi tartamát napról-napra a szülő és az illetékes pedagógus közösen határozzák meg.

A beszoktatás legfontosabb lépései:

1. Az első napokban a gyermek a szülő jelenlétében vesz részt a csoport életében. Ebben a fázisban fontos, hogy a gyermek mindig azonos időpontban, délelőtt érkezzen az óvodába. Így mindig ugyanaz a szituáció fogadja. Ez a gyermek számára biztonságot és rutint biztosít.
2. Gyermekük lassanként megismeri az óvoda dolgozóit, helyiségeit, a rendelkezésre álló játékszereket és játéklehetőségeket, és a napirendet.
3. Amint ez gyermekük részéről lehetséges, az illetékes pedagógussal való megbeszélés után Önök egy rövid időre egyedül hagyják a gyermeket az óvodában. Kérjük, ekkor érthetően és rövidre szabottan búcsúzzanak el gyermeküktől, majd maradjanak a csoport közelében, például az öltözőben.
4. Ha a pedagógusnak sikerül valamilyen játékkal elterelnie és lekötnie gyermekük figyelmét, úgy az elkövetkező napokban hosszabb időre is egyedül hagyhatják gyermeküket az óvodában. Azonban kérjük, hogy ezeken a napokon maradjanak az óvoda közelében, hogy szükség esetén egy telefonhívás után gyorsan újra az óvodába tudjanak jönni.
5. Ha gyermekük a szülőtől való elválást jól viseli, az óvodában tölthető idő az ebéd utánig is kiterjeszthető. A szülővel való egyeztetés után az olyan szituációk, mint pl. az alvás, teljes mértékben a gyermek szükségleteinek megfelelően kerülnek kialakításra.
6. A beszoktatás akkor ér véget, ha az óvónőnek sikerül elnyernie a gyermekük bizalmát, s adott esetben meg is tudja vigasztalni. Ha gyermekük sír, akkor ezzel azt fejezi ki, hogy szeretné, hogy Önök ott legyenek vele az óvodában. Fontos azonban, hogy az óvónő gyorsan meg tudja nyugtatni és vigasztalni gyermeküket.
7. A beszoktatás után egy beszélgetésre kerül sor a szülők és a pedagógus között. Ez a beszoktatás folyamatának reflexiójára szolgál.

Ezt mondják a szakértők >>>

- A bizalom kiépítése szempontjából a beszoktatás kezdetén nagyon fontos, hogy a gyermek maga dönthesse el, hogy önállóan akarja-e felfedezni az óvodás csoportot, vagy inkább az anyukája vagy apukája közelében akar-e maradni. A gyermeket nem szabad erővel arra kényszeríteni, hogy a szülőtől elválva kezdjen el játszani a többi gyermekkel. A gyermekeknek általában elég a szülő jelenléte, ami „biztonságos kikötőt” jelent a számukra. Így ha rosszul vagy túlterhelve érzik magukat, bármikor vissza tudnak vonulni a szülőhöz.
- Önöknek minden elválás alkalmával egyértelműen, és röviden kell elbúcsúzniuk a gyermeküktől. Így Önök között továbbra is megmarad a bizalom. A különválással járó fájdalom miatt gyermekük számára nagy segítség, ha csak EGYSZER köszönnek el tőle, s ezután azonnal el is mennek.
- A beszoktatás megkönnyítését szolgálják az olyan kedves tárgyak, mint pl. egy plüssállat, cumi, játék, amit a gyermek magával hoz az óvodába.
- Ha a gyermeknek különösen nehéz elválnia az egyik szülőtől, úgy hasznos lehet, ha ebben a beszoktatási időszakban a másik szülő viszi őt az óvodába. Nagyon is lehetséges, hogy az apa kíséretében érkező gyermek gyorsabban megszokja az új környezetet, mintha az anya kíséretében jönne (vagy fordítva).
- A szülők bizonytalanságát azonnal megérik a gyermekek. A szülők átviszik ezeket az érzéseiket a gyermekekre. Ezért arra kérjük Önöket, mindig beszéljék meg velünk, ha valamiben nem lennének biztosak, vagy ha más kérdésük lenne. Reggelenként számoljanak be az óvónőnek, hogy történt-e valami különleges esemény, pl. ha rosszul aludt a gyermek, vagy ha a hétvégén beteg volt.

A szüleim ismernek a legjobban ...

- Önök, mint szülők az óvoda számára nagyon **fontos partnerek**, hiszen Önök ismerik a legjobban a gyermekeiket. Önök tudják a legjobban, hogy a gyermekük mit szeret enni, hogyan nyugszik meg, s hogy mi a kedvenc játéka.
- Az óvoda az Önökkel való szoros **együttműködésre** törekszik. Az együttműködésnek azonban több különböző formája létezik: Beszélgetés a gyermek óvodába érkezésekor vagy elvitelekor, szülő-óvónő beszélgetés megbeszélt időpontban, szülői értekezletek, összejövetelek az óvodában stb.
- **Az Önöktől kapott információk nagyban segítenek a pedagógusok számára abban**, hogy a gyermek szükségleteit kielégíthessék. Hogy mit közölnek velük, s hogy miről szeretnének beszélgetni, azt Önök döntenek el. **A szülőktől származó információkat bizalmasan kezeljük.**
- Szakembereinkkel bármikor beszélhetnek az óvodával kapcsolatos bizonytalanságaikról vagy problémáikról, vagy **családjukban, életükben felmerülő problémákról.**
- Az óvodában más szülővel is megismerkedhetnek. **Több rendezvényen is részt vehetnek**, ahol szakembereinktől tanácsot kérhetnek és tapasztalataikat is kicserélhetik.
- Az óvoda szükség esetén tolmácsot hív. Nagyon fontos a számunkra, hogy leküzdjük a nyelvi korlátokat, és **sikeresen tudjunk kommunikálni a szülőkkel és a gyermekekkel.**

A szülőknek és az óvodai szakembereknek a gyermekek javait szem előtt tartva partnerként együttműködve kell végezniük a gyereknevelést. Az együttműködés alapjai a gyerekgondozási-megegyezésben kerülnek szabályozásra. Ez egy szerződés, amit a szülők a Wiener Kinderfreunde egyesülettel kötnek. Az ezzel kapcsolatos pontos tájékoztatást a szülők az adott óvoda vezetőjétől kapják meg.

Ezt mondják
a szakértők
<<<

15.

Hadd játsszak, hadd tanuljak ...

- A gyermekek **lelkes felfedezők**, ám **kíváncsiságuk** különbözőképpen bontakozik ki. Hancúroznak, tornáznak, ugrálnak, játszanak, énekelnek, dobolnak, festenek, nyírkálnak, jelmezbe öltöznek, alkotnak, mesélnek, kutatnak, veszekednek, éreznek. Mindezt a világ felfedezése érdekében teszik.
- Mindezek a **tanulás** különböző formái. Kis fejlődési történetek, melyekben megjelenik a gyereklét szinte minden egyes területe: mozgás, test, egészség, nyelv/kommunikáció, szociális és emocionális intelligencia, zene, matematika, környezet, médiák.
- Az **óvoda pedagógiai koncepciója** ezzel összhangban kerül kidolgozásra, s célul a gyermekek általános fejlődésének segítését tűzi ki.

Ezt mondják a szakértők >>>

- A fejlődés az egész embert érinti, s az alapkompenciák (ki-)fejlődését foglalja magában. A gyermekek ezeket a kompetenciákat születésüktől fogva lépésről- lépésre tanulják meg, hogy részt vehessenek a közösségi életben.
- Az óvoda feladata a gyermekek fejlődésének támogatása, hogy felelősségteljes és közösségbe beilleszkedni tudó személyek váljanak belőlük.
- Az óvoda támogatja a gyermekek világ felé mutatott érdeklődését és kíváncsiságát. Ezért az óvodai helyiségek úgy kerülnek kialakításra, hogy a gyermekek a játékokat és anyagokat önállóan használhassák és próbálhassák ki.
- A pedagógusok arra is figyelnek, hogy egy adott gyermek mi iránt érdeklődik a legjobban, s ilyen típusú tevékenységeket kínálnak fel a számára. A gyermekeknek egyidejűleg arra is lehetőségük van, hogy más gyermekekkel játszanak együtt, s így tőlük és velük együtt tanuljanak.

Az óvodába járásnak pozitív hatása van a gyermekük fejlődése szempontjából, pl.

- ▷ önállóbbá válik
- ▷ sokoldalú nyelvi (második nyelvre vonatkozó) fejlesztés
- ▷ szabályok megtanulása a strukturált napirend által
- ▷ az azonos korúakkal való érintkezés révén a gyermekük szociális viselkedésének célzott és tudatalatti alakítása
- ▷ Azok a gyermekek, akik több éven keresztül járnak óvodába, az iskolába járást is könnyebben megszokják. Az óvodai képző és fejlesztő munka egyúttal mindig „az iskolára való felkészítés” is.
- ▷ Az óvodai gyerekgondozás révén az Önök számára új lehetőségek nyílnak meg, így például újra munkába tudnak állni.

Amit még az Önök lelkére szeretnék kötni ...

- Azok a nyelvek, amelyekbe nem invesztálunk, egyszerűen eltűnnek. Ahhoz, hogy egy nyelvet ne felejtsünk el, rendszeresen ápolnunk és használnunk kell.
- Mihelyst gyermekük óvodába, majd később iskolába jár, a német nagyon fontos nyelvvé válik a számára. Gyermeüknek azonban az Önök segítségére és támogatására is szüksége van. Mindemellett ne feledkezzenek meg annak a nyelvnek az ápolásáról sem, amelyen a gyermek nevelkedik, ami az Önök anyanyelve, ill. családi nyelve.
- Az iskolákban jó lehetőséget szolgáltat az első nyelv mélyebb elsajátítása és ápolása szempontjából az anyanyelvi oktatás. Kérjük, érdeklődjének, hogy erre hol van lehetőség, és írássák be gyermeküket mindenképp ezekre az órákra.
- Olvassanak újságot és/vagy könyveket, és beszéljenek gyermekükkel új témákról! Így az Önök és gyermekük nyelve is tovább fejlődik majd.
- Motiválják gyermeküket, hogy minél többet olvasson – németül és más nyelveken is.
- A bécsi migránsok anyanyelvei – magyar, török, bosnyák/horvát/szerb, spanyol, olasz, orosz és még sok más – nagyon keresettek a gazdasági élet terén. Ha a német és az angol mellett gyermekük ezen nyelvek közül egy harmadikon is beszél, úgy a későbbiekben jó esélyek kínálóznak majd számára a szakmai életben.
- Minden egyes nyelv értékes kincs. S annál értékesebb, minél inkább fejlesztjük és ápoljuk. A jó nyelvtudás manapság döntő jelentőségű a szakmai és a társadalmi életben is.

Szülők számára tanácsadást és támogatást biztosító intézmények és szolgáltatások a Wiener Kinderfreunde egyesületben és az Ön környezetében

> Szemináriumok szülők számára >>> T: 01/401 25-54, familienakademie@wien.kinderfreunde.at

Az Osztrák Ifjúsági és Családügyi Minisztériummal kooperációban meghirdetett szülői oktatási programunk keretein belül legfőbb célunk a szülők önbizalmának erősítése. Segítséget nyújtunk a fontos családi értékek felismerésében, a szülők tárgyalási képességének javításában, a nevelési határok kijelölésében és az odafigyelő hallgatás megtanulásában!

> Interkulturális szülő-gyerek kávézók >>> T: 01/401 25-54, familienakademie@wien.kinderfreunde.at

A Neulerchenfelderstrasse-n a 16. kerületben, a Bohmannhof-ban a 22. kerületben és a „friends“ Nachbarschaftszentrum-ban a 2. kerületben képesített szakemberek irányításával kötetlen légkörű információ- és tapasztalatcserére nyílik lehetőség.

> Nevelési tanácsadás >>> T: 01/401 25-33, beratung@wien.kinderfreunde.at

Mobil nevelési tanácsadó csapatunkat problémás helyzetekkel konfrontált munkatársaink, valamint olyan szülők vehetik igénybe, akiknek gyermeke valamelyik óvodánkba vagy napközinkbe jár. Tanácsadó csapatunk szívesen segít családi krízisek, nevelési problémák esetén, vagy ha a gyermeknek speciális támogatásra van szüksége, illetve ha a családban erőszak alkalmazásának gyanúja merült fel. Ezek a szolgáltatásaink a „mi“ családjaink számára ingyenesek.

> Családi tanácsadás >>> T: 01/401 25-33, beratung@wien.kinderfreunde.at

Bécsben négy helyen szolgáltató tanácsot és segítséget családi tanácsadó csapatunk (jogászok, pszichológusok, szociális munkatársak stb.) problémás helyzetek, gondok, bajok esetén. A nevelési tanácsadóval ellentétben (mely azoknak a családoknak nyújt segítséget, akiknek a gyerekei a mi óvodáinkba járnak) ezt a szolgáltatást bármelyik bécsi család igénybe veheti.

A nyelv kincs

– **minden egyes nyelv.** S annál értékesebb, minél inkább fejlesztjük és ápoljuk.
A jó nyelvtudás manapság döntő jelentőségű a szakmai és a társadalmi életben is.

*Jól képzett csapatunk szívesen
segít Önnek is.*